

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Martini Martinii Tridentini E Societate Jesu Sinicae Historiae Decas Prima

Martini, Martino

Monachii, 1658

Imperator Septimus Hiaochaus Imperavit annis XII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11848

MARTINI MARTINII

è Societate JESU.

SINICÆ HISTORIÆ

LIBER NONVS

IMPERATOR SEPTIMVS

HIAOCHAUS

Imperavit annis XII.

Cyclo 44. anno
32. ante Chr.
36.

Hujus Imperatoris etiamnum pueri mira indoles ac præcipue supra ætatem prudentia ac perspicacitas fuisse scribitur ab historicis Sinensibus; adeo ut dicere audeant vix aliquem ex Imperatoribus superioris memoriæ parem his dotibus habuisse. Sed ut plerumque fit, magna non senescunt, & præcocia non durant. Id expertus est hic Imperator; qui anno imperij duodecimo fatis concessit, toti Imperio magnum sui desiderium relinquens. Nonum attigerat ætatis annum, cum ad clavum accederet reipublicæ, licet in tutela GUANGI esset. Initium principatûs, matris honores fuere; quam vitâ functam Imperatricis titulo statim ceremonijs ornavit. Mox capitalibus causis PAYUM præfecit, aptissimum ad hoc munus virum. Quo munere ita functus est, ut ab omnibus laudaretur. Iustitiæ tenax fuit in primis, severus, at non crudelis. Multum ad hoc ei mater profuit; quæ quotidie interrogans domum redeuntem, quot homines vivos emisisset è carcere, quò plures audiebat, eò latior filium amplectebatur. At ubi secus factum comperit, & aliquos affectos supplicio; cibum ei negabat, *Judices oportet, inquit, hominum servare vitam, quoad ejus fieri potest, nec reum morti addicere; quæ tum deum erit pro supplicio, cum reliqua remedia improbitas vicerit. Facile namque hominem mori; at nasci difficile, difficilius crescere.*

Matris Imperatoris clemētia.

Quidam pro Imperatoris

Primo Imperij anno quidam adfuit vestitu & insignibus GUEII Principis superbus; qui se GUXUM ipsum Imperij heredem jactabat.

In

In confinibus TARTARORVM primùm visus, inde Sinas ingreditur. Nemo tamen eum, Imperatoris metu, excipere audebat vel admittere; sed nec omnino spernebatur. Re ad PUYUM tandem delatâ, GUEIUS siue fictus siue verus capitur. Nec mora; fert sententiam in eum PUYUS, ut medius secetur. Sententiæ causam mandavit verbis hujusmodi. *Profugiens filius patrem maximo mœrore affectit, utiq; non ob aliud, quàm quia illum offenderat. Nam cur clam aufugit? cur tristissimo ipsius causa parenti nullum de se indicium fecit? Credâtne quisquam eum vivere, de quo tot annis nihil vñquam auditum? quem Imperator, quem Imperium, univèrsam luxit, ut mortuum? sed vixerit adhuc sanè; si verè mortuus non est, mortis tamen jam reus est, quòd tam tardè redijt, patrèmq; justo solatio privavit. Quam ob rem necandum censeo pronuncióque; verus an fictus sit, scelere non vacat.*

*Allo vedua se
videns.*

*Morti adjuv
catur ut im
postor.*

Anni ejusdem mense nono diem obiit supremum GELIUS summus militum Præfectus magno cum Imperatoris dolore; qui duos ejus filios ob patris merita insigni præfecturâ ornavit. Vnus XANGUS, KIENUS alter appellabatur. Eodem verò mense probis ac doctis aliquot viris summo silentio totum Imperium lustrandum commisit, diligenter jussis inquirere, si quid uspiam esset correctione dignum; præcipuè si quid noxium populo vel grave judicaretur. Año secundo QUANGUM fidelissimum tutorem suam, Regulum sibi tributarium creavit POLOUM dictum.

Tertio ejusdem anni mense, quòd annonæ sterilitas incesserat Imperio, edixit, ut quibus res laura domi alimentâque plura, quàm quæ habebant necessaria, suppeterent, egentibus mutuam oryzam darent, quantum victui sementique satis foret; hac lege tamen, ut messis tempore, quæ acceperant cum fide restituerent. Quod ut meliùs fieret, prohibuit, ne quis venderet oryzam aut emeret, sed mutuam tantùm darent & acciperent. Vbi autem messis tempus advénit, quis acceptam oryzam redderet, edixit; se namque solutionis loco tributa omnia ex agris pendenda omnibus remittere. Ira præclarè pauperum necessitatè per divites providit; eâ tamen moderatione, ut nec isti conqueri possent sibi aliquid ademptum, & illi nihilominus se accepisse gauderent.

*Magna Impè
ratoris in eg
rei cura.*

Suprà de Suvuà TARTARIS ad Boréum mare vel lacum HAN transmisso docuimus. Ibi multùm ab ijs vexabatur, ut vel sic fidelem illius animum expugnarent, & ad sua signa sequenda traderent. TANYU praterea rex LOUM ducem, quem ad TARTAROS defecisse dixi-

diximus, ad Suuum misit, ut eum verbis exemploque suo ad defectio-
nem sollicitaret. Ad quem ubi pervenit Laus, sic eum alloquitur.
*Nemo miser odit solatium; & facile, quasi ros matutinus, excitatur, qui ja-
cet, ut vigere velit ac felix esse. Tu vero, dux optime, cur te ipsum sic
affligis? cur tam indigna pateris? cur virtutem tuam tenebris damnas, per
quam apud TARTAROS in luce versari licet, opesque ac magnos honores
consequis? Cui Suuus summâ fide, pari constantiâ, Ego, ait, non secus sem-
per in Sinicum Imperatorem pius fui, quàm filius in patrem esse debet. At-
qui filio in patriâ causâ non modo pati aspera, sed vel mori est dulce, non do-
let, nec conqueritur. Motus hâc constantiâ Laus, ab imo suspirans, O
fidelem, inquit & redi tenacem virum! nunc mea perfidia crimen quin-
tum fuerit, agnosco; cuius insignis & manifesta improbitas caelestem iram
in me ultionemque laceffit.*

*Argus, com-
mentum.*

Inter hæc Imperator legatos iterum ad TARTAROS misit, qui
Suuum reducerent ac reliquos novem Sinas, simulque de pace cum TAR-
TARORUM rege tractarent. TANYUS rex remissis reliquis, ne Suu-
um etiam reddere cogeretur, mortuum perhibuit. At uisus ex adstan-
tibus secretò legatos monuit de loco, in quo Suuus attineretur. Tunc
acutissimè legatus ita regem affatur. *Imperator noster nuperrimè silve-
strem anserem in venatione occidit, sub cujus alis est inventa schedula
Suui manu scripta, in qua Imperatorem docebat se in HANNAI pasto-
rem esse. Obstupuit ad hæc verba rex TARTARUS; cùmque Suuum
occultare non posset amplius, illum quoque legatis tradidit. Ita SI-
NAS inter ac TARTAROS pax convenit; quâ fruens Imperium ad
studia literarum ceteraque pacis ornamenta reffloruit. Imperator re-
deuntes legatos lætus excepit. Cognitâ verò Suui fide atque con-
stantiâ, venerandâ canitie conspicuum amplexus, quò præmium tantæ
virtuti debitum tribueret, Regulum fecit, & tanquam Heroi ad alio-
rum exemplum summos honores habuit, vaccâ solitis caerimonijs ante
illum occisâ.*

*Vacca honoris
causâ occisa.*

*Invidia & a-
mulatio inter
propinquos.*

QUANGUS autem etsi omnes fidelissimi tutoris partes impleret,
magnâ prudentiâ & æquitate rebus Imperij providens, puerumque
Imperatorem ad omnia solertissimè instruens; tamen, ut sit in magna
fortuna, efficere non potuit, quin multorum & maximè sibi sanguine-
junctorum odia incurreret. Nam cùm dignitates & honores ambi-
rent, nec eum votis suis obsequentem haberent quippe munera non ex
sanguine aut gratiâ, sed ex meritis cujusque dispensantem; iræ impo-
tentes

gentes de QUANGO simul & Imperatore interficiendo quàm possunt secretissimè cum TANO tractant consilia. YEN rex is erat, qui sibi debitum Imperium credens, cogitationem illius turbandi nunquam deposuit. Primò igitur QUANGUM apud Imperatorem in perfidiæ suspicionem vocare per ipsum YENEM regulum aggrediuntur. Illius enim nomine litteras ad Imperatorem dant, inferentes QUANGO multa crimina, super summum illud, quòd in Imperatorem nescio, quæ malâ machinaretur. Non latebat QUANGUM, hanc epistolam Imperatori traditam fuisse. Quare postero die palatium ex more ingressus Imperatorem non convenit, ut debebat; sed foris in prothyro quodam manet.

Imperator notatâ ejus absentia, & ubi sit QUANGUS, adstantes interrogat. Aderat fortè GANUS inter ceteros, GUANGI gener quidem, at unus è conjuratis. *Hic ergo, Quia scit, inquit, sua crimina tibi à TANO rege detecta; idcirco apparere non audeat, sed foris rei exitum expectat.* Imperator confestim mittit, qui QUANGUM introduceret. Ille non aliter ac reus, sine pileo, positisque præfecturæ insignibus ingreditur. Quod ubi notavit Imperator; *Vestes tuas, inquit, ac pileum resume. Hanc ad me datam epistolam suppositivam esse falsamque jam cognovi. Tu innocens es & mihi fidelis. Ficta verò esse, quæ hac epistolâ continentur, luce meridiana magis liquet.* Quo enim pacto in YEN regnum hæc ad TANUM pervenire potuerunt, cum hæc nonnulla legam, quæ nondum decem ab hinc dies contigerunt? Erat tunc Imperator annos quatuordecim natus, & hoc sagaci responso admirationem omnibus movit. Aulicos deinde simul omnes allocutus, *Nemo ait, in posterum audeat fidissimum mihi Præfectum à patre meo mihi tutorem datum accusare. Qui enim fidelem accusat, is eadem operâ se prodit infidelem. Nunc quidem in istius criminis reos & autores non inquiram; ut in posterum quisque sibi caveat, ne præ vero sit invidia.*

Imperatoris prudentia.

Postquam æmulis QUANGI hoc strategema non successit; aliud ordiuntur. Id erat hujusmodi. QUANGUS ab Imperatoris sorore invitatus ad epulum per occultos ibi sicarios erat necandus; eodem deint. impetu deiciendus Imperator è folio, substituendusque TANUS. Sed tantum scelus ac perfidiam famulus, cuius operâ propudiosa mulier volebat vitæ, detexit; QUANGUMque de periculo commovuit. Quare conjurati capti sunt omnes, commeritòque suppli-

Detecta conjuratio.

U U

cio

supplicio affecti. Soror Imperatoris de se ipsa statuit, & TANUS laqueo sibi spiritum exhaustit, In hunc modum est extincta simul cum conjuratis omnibus hæc conjuratio, Nimirum sæpe sibi ipsi nocuit improbitas, Subscripsit autem huic conjurationi etiam Imperatoris soror, quia cum uno ex conjuratis impudicè viuebat; à quo rogata convivium instruxerat, turpissimo amasio quàm fratri fidelior, Vt intelligamus nihil esse tam foedum, ad quod impudicam mulierem effrenata libido non deducat.

Omina mortis. Secundùm hæc, portenta quædam nunciata sunt, quæ mortem Imperatori ex vaticinantium ingenijs minabantur. In maximo illo monte, qui TUIXANDICTUS XANTUNG provinciam nobilem facit, ingens repente lapis emicuit, erectusque suâ sponte sterit. E salicum præterea folijs vermiculi ad modum cicadarum volatiles enati sunt, qui Sinicam vocem emittere videbantur. Ejus autem vocis hic erat sensus, PINGUS regnat! quâ PINGUM imperatorem futurum demonstrabant. HIAOCHAUS quidem imperator juvenis moritur, cum imperandi deberet initium facere. Nullum filium heredemve reliquit Imperio, sed magnum sui ob egregias naturæ dotes omnibus desiderium.

IMPERATOR OCTAVUS HOUS,

Imperavit menses VII.

*Cycle 44. An.
44. ante Chr.
74.*

Imperator indignus imperio.

Postquam igitur HIAOCHAUS genito ex se successore caruit; omnium ordinum consensu ad patrum ejus devolutum est imperium. Hous is fuit, qui vix principatum adjerat, cum eo se indignissimum ostendit. Nulla boni regiminis ei, nulla publicæ felicitatis cura; solis voluptatibus ac libidini servire, comotationibus totos dies insumere. Dixisses ideo regendum imperium suscepisse, ut depravaret, sceleribus flagitiisque usque adeo contraminatus, ut nec adesset, non sine summo omnium dolore ac sensu, cum HIAOCHAO justa persolverentur. Serò pœnituit QUANGUM ceterosque Præfectos talem elegisse; maximè dolentes & incertos, quid in tam inclinata republica caperent consilij. Tandem QUANGUS ex intimo animi sensu

TIEN-